

The Millie Arbesfeld
Midreshet Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Women

WWW.MIDRESHETYOMRISHON.ORG

בכל,
מכל, כל

Mrs. Ora Lee Kanner
יח' חשוון תשס"ט • November 16, 2008

Abraham

אברהם

11

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּיַבְרָאִים בְּיוֹם
עָשׂוֹת יְהוָה אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם:

1

Genesis I. 30-31; II. 1-4

created in order to make it. 'These are the generations of the heavens and of the earth (when they were created) in the day that the Eternal God made the earth and the heaven. 'And every plant of the field was not yet in the earth, and every herb of the field

אברהם - "בזכות אברהם נברא העולם"

Baal Hatuvim - "In the merit of Abraham, the world was created"

בבן

3

24. 'And Abraham was old, and well stricken in age, and the Eternal had blessed Abraham in all things.' And Abraham said unto

כִּי אֶבְרָהָם זָקֵן בָּא בַיָּמִים

וַיְבָרַךְ אֱתֵי אֶבְרָהָם בְּכֹל: בַּיָּאמַר אֶבְרָהָם

24. (1) כִּי אֶבְרָהָם בְּכֹל [THE LORD HAD] BLESSED ABRAHAM IN ALL THINGS — The numerical value of the word כֹּל is equal to that of בֵּן (a son) — suggesting that God had blessed Abraham with a son and since he had a son

Rashi
1040-1105

Nachmanides - רמב"ן
1195-1270

GENESIS XXIV, CHAYEI SARAH

interpretation on this verse, a very profound matter, and they explained with it one of the secrets of the Torah. Thus they said that the word *bakol* hints at a great matter, namely, that the Holy One, blessed be He, has an attribute called *Kol* (All), so called because it is the foundation of everything. It is with reference to this attribute that it says, *I am the Eternal that maketh 'Kol' (all)*.⁶⁸ And this is also what Scripture says, *And the profit of the*

(65) Baba Bathra 16 b. (66) Literally "other ones," other Rabbis besides those mentioned. Rabbi Meir is sometimes called by this name. Here, however, it has already been stated. *Acheirim*

Celebrating its connection to God

Now the Eternal had said unto Abram, Go out of thy land, and from thy kindred, and from thy father's house, unto the land that I will shew thee: 'And I will make of thee a great nation, and I will bless thee, and make thy name great; and thou shalt

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-אַבְרָם לֵךְ-לְךָ מֵאֶרֶץ
וּמִבֵּית אָבִיךָ אֶל-הָאָרֶץ
בְּוַאֲעֵשְׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל וְאַבְרָכְךָ וְאַגְדַּלְךָ

Rashi

טו

Said R. Isaac: Abraham used to welcome the passers by. When they had dined and wined he would invite them to give thanks. They would turn to him and ask him what they should say. Abraham would answer: "Bless the everlasting God of whose bounty we have partaken." Whereupon the Holy One Blessed be He said to him: My name was unknown to My creatures and you introduced Me to them. I therefore regard you as being a partner with Me in the creation of the world. This is the force of the phrase "Maker of Heaven and earth."

יְבִי וְהוּא יְהִיחַ פָּרָא אָדָם יָדוּ בְכָל יוֹד כָּל בּוֹ וְעַל-

art program, and shall bear a son, and shall call his name Isaac. And he will be like a wild ass among men; his hand will be against all, and the hand of all against

Genesis XIV. 18-24.

Abraham

Tithe תעשר

בְּרוּךְ אַבְרָם לְאֵל עֲלִיּוֹן קִנְהַ שָׁמַיִם וְאָרֶץ: כּוֹבְרוּךְ אֵל עֲלִיּוֹן אֲשֶׁר-מִגֵּן צָרָה בְיַדְךָ וַיְהִי-לוֹ מַעֲשֵׂךָ יִפְלֵא חֲמִשִּׁי כֹּא וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ-סֹדֶם אֶל-אַבְרָם הֲוֹלִי

which is the king's vale. 18And Melchizedek king of Salem brought forth bread and wine: and he was a priest of the most high God. 19And he blessed him, and said, Blessed be Abram of the most high God, possessor of heaven and earth: 20And blessed be the most high God, who hath delivered up thine adversaries into thy hand. And he gave him tithes of all. 21And the king of Sodom said unto Abram, Give me the souls, and take the substance to thyself. 22And Abram said to the king of Sodom, I have lifted my hand unto the most high God, possessor of heaven and earth. 23If

ואין רב אחר לפי שכל הקבוצה באית כולל השמים והאדמה הארץ עיני הנזיר אצל הכהנים והנה שמים וארץ וכו' כשאמר המלך הירובוטן וכו' אלא וכו' אלא עיניו קנה שמים וארץ אם קחוש ועד שירך נעל יצא אברם מן רשע שיביל הקבוצה ליתן לו משהו ממנה שנים עשר יתרום ורובע חמת, עיני אם אלק משיב שמים

Genesis XXVI. 11-18.

Isaac

ביאשית בו תולדת

שָׁחָף וְהִבֵּאתָ עָלֵינוּ אֲשָׁם: יֵא וַיֵּצֵו אַבְרָם אֶת-לְהָעַם לֵאמֹר הַנְּגַע בְּאִישׁ הוּא וּבְאִשְׁתּוֹ מוֹת מָת: וַבַּיּוֹזֵרֵעַ יִצְחָק בְּאָרֶץ הַחֵוּא וַיִּמְצָא בַשָּׂנֵה הוּא מֵאָה שְׁעָרִים וַיְבָרְכֵהוּ יְהוָה: שְׁלִישִׁי יַי וַיִּגְדַּל אִישׁ וַיִּלְךְ הָלוֹךְ וַיִּגְדַּל עַד כִּי-יִגְדַּל מְאֹד: יֵד וַיְהִי וּמִקְנֵה-צֹאן וּמִקְנֵה בָקָר וְעֵבֶדָה רַבָּה וַיִּקְנָאוּ וְחָו פְּלִשְׁתִּים: מו וְכָל-הַבְּאֵרוֹת אֲשֶׁר-חָפְרוּ עִבְרֵי

with thy wife, and thou wouldst have brought guilt upon us. 11And timelech commanded all the people, saying, He that toucheth this man or his wife shall surely be put to death. 12Then Isaac sowed in that land, and found in that year an hundredfold: and the Eternal blessed him: 13Thus the man grew, and went forward, and grew until he became very great: 14For he had possession of flocks, and possession of herds, and many domestics: and the Philistines were jealous of him. 15For all the

נח ט

מזרחי

אם מחוס ועד שרוך נעל זכו בניו לשחי מצות לחוטין של חכלת ולהצטוו של חסילין דמשמע דמצות ציית לא זכו בה אלא מדבור החוט ולא משום כסויו של שם יש לומר דעליות של ציית לחוד ומכלת לחוד דמשום כסויו של שם זכו ישראל לעליות של ציית לבן ומשום דיבורו של אברהם זכו ישראל לחוס של חכלת דהכי משמע ממילתיה דרבא דקאמר זכו בניו לחוטין של חכלת ולבן וחכלת הם שני צוויים אע"פ ששתייהן מצוה אחת ואע"ג דמדיבור מחוס חין לזכות אלא בחושי ציית מדה כנגד מדה ולא לצבעם של חכלת מ"מ כיון דמדיבור מחוס זכו לחוט חין חוט של מצוה אלא חוט של חכלת שכורכו על הלבן דכה"ג נבי מליח חזרו דה מדיבורו של דה מדיבורו של דה מדיבורו של דה

ויובב מפני שהשנה לא היחה רק למשה שהוא העיקר: לכך זכו בניו לעליות של ציית - מדה כנגד מדה הוא כסה את ערות אביו והשם כסויו בעליות של ציית וכן יסח מפני שכהם גם הוא זכו בניו לכסויו גופם לקבורה בימי גוג ומגוג וחס שלא חשש לגלוי ערות אביו והניח ערותו ערומה נפרשו בניו בימי מלך אשור שנשבו חסופי שם שפירושו גלוי הערוה כל זה צ"ל והוא דסוטה פ' ה' ה' מביא ומייחיו לה בשליחי כסויו דהם דאמר רבא בשבט שאמר אברהם

בו ויגדלו הנערים

וְעֵשָׂו אִישׁ יָדַע צִיד אִישׁ שְׂדֵה וַיַּעֲקֵב אִישׁ
אֲשֶׁר יָשָׁב אֶהְלִים: כִּי וַיֵּאָהֵב יַצְחָק אֶת־עֵשָׂו כִּי־

וְרַבָּה אֲהַבְתָּ אֶת־יַעֲקֹב: כִּי וַיִּזְדַּר יַעֲקֹב
וַיָּבֹא עֵשָׂו מִן־הַשָּׂדֶה וְהוּא עֵיפָה לְיָמָיו וַיֹּאמֶר עֵשָׂו
לְיַעֲקֹב הֲלֵעִיטְנִי נָא מִן־הָאָדָם הָאָדָם הָיָה כִּי
רָאִיתִי אֶת־בְּכֹרְתְךָ לִי: לֹא וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב
כִּי הֵנָּה כְּיוֹם אֲתִבְכְּרְךָ לִי: לֹא וַיֹּאמֶר עֵשָׂו הֵנָּה
כִּי הוֹלֵךְ לָמוֹת וּלְמַהֲזָה לִי בְכֹרֶה: לֹא וַיֹּאמֶר
יַעֲקֹב הֲשִׁבֵנִי לִפְיֹם וַיִּשְׂבַּע לוֹ וַיִּמְכַר אֶת־בְּכֹרְתוֹ
לְיַעֲקֹב וַיִּשְׂבַּע לוֹ וַיִּבֶן עֵשָׂו לַחֵם וַיִּזְדַּר עַד־שָׂמַיִם
וְכָל יוֹשֵׁת וַיִּקֶם וַיִּלְךְ וַיִּבֶן עֵשָׂו אֶת־הַבְּכֹרֶה: פ

and the lads grew: Genesis XXV. 28—33.
109
and Esau was a cunning hunter, a man of the field; but Jacob was a plain man, abiding in tents. 28 And Isaac loved Esau, because he did eat this venison; but Rebekah loved Jacob. 29 And Jacob sold pottage; and Esau came from the field, and he was faint: 30 And Esau said to Jacob, Let me devour, I pray thee, from this red, even this red thing; for I am faint: therefore was his name called Edom. 31 And Jacob said, Sell me this day thy birthright. 32 And Esau said, Behold, I am in peril to die: and what is this birthright to me? 33 And Jacob said, Swear to me this day; and he swore to him: and he sold his birthright unto Jacob. 34 Then Jacob gave Esau bread and pottage of lentiles; and he did eat and drink, and he rose and went; thus Esau despised his birthright.

Rashi

AND HE WAS FAINT through murdering as the Targum renders it. וְהוּא עֵיפָה לְיָמָיו AND HE WAS FAINT through murdering people, just as you mention faintness in connection with murder, (Jer. IV. 31) For my soul fainteth before the murderers" (B. Bath. 16b). (30) הֲלֵעִיטְנִי LET my soul be sold for my birthright. וְהוּא עֵיפָה לְיָמָיו AND HE WAS FAINT through murdering people, just as you mention faintness in connection with murder, (Jer. IV. 31) For my soul fainteth before the murderers" (B. Bath. 16b). (30) הֲלֵעִיטְנִי LET my soul be sold for my birthright. וְהוּא עֵיפָה לְיָמָיו AND HE WAS FAINT through murdering people, just as you mention faintness in connection with murder, (Jer. IV. 31) For my soul fainteth before the murderers" (B. Bath. 16b). (30) הֲלֵעִיטְנִי LET my soul be sold for my birthright.

וַיִּזְדַּר עַד־שָׂמַיִם וַיִּבֶן עֵשָׂו אֶת־הַבְּכֹרֶה: פ
וַיִּזְדַּר עַד־שָׂמַיִם וַיִּבֶן עֵשָׂו אֶת־הַבְּכֹרֶה: פ
וַיִּזְדַּר עַד־שָׂמַיִם וַיִּבֶן עֵשָׂו אֶת־הַבְּכֹרֶה: פ
וַיִּזְדַּר עַד־שָׂמַיִם וַיִּבֶן עֵשָׂו אֶת־הַבְּכֹרֶה: פ
וַיִּזְדַּר עַד־שָׂמַיִם וַיִּבֶן עֵשָׂו אֶת־הַבְּכֹרֶה: פ
וַיִּזְדַּר עַד־שָׂמַיִם וַיִּבֶן עֵשָׂו אֶת־הַבְּכֹרֶה: פ
וַיִּזְדַּר עַד־שָׂמַיִם וַיִּבֶן עֵשָׂו אֶת־הַבְּכֹרֶה: פ
וַיִּזְדַּר עַד־שָׂמַיִם וַיִּבֶן עֵשָׂו אֶת־הַבְּכֹרֶה: פ
וַיִּזְדַּר עַד־שָׂמַיִם וַיִּבֶן עֵשָׂו אֶת־הַבְּכֹרֶה: פ
וַיִּזְדַּר עַד־שָׂמַיִם וַיִּבֶן עֵשָׂו אֶת־הַבְּכֹרֶה: פ

דעת וקנים

מכלל שהיה עשו בן ע"ו שנים כשמת אברהם א"כ מרד שמו שנים
בחייו. זירו שלמי פרץ לה הכי ומשני שנחם מרד במטמוניות פי'
בזנעה אבל לאחר מותו מרד נפרהסיא: (ל) העיטני נא וגו'. על
בן קרא שמו אדום. פשיטא דעל כן משמע שקראו אדום משום
הלעטה של מעט עדשים ויתר היה לו לקרותו אדום מפני שיצא
אדמוני. לכן נראה לפרש קרא הכי הלעיטני נא מן תבשיל זה אדום
לי שאני אדום לשון נופל על הלשון על כן שהוא קרא עצמו אדום
על שיצא אדמוני קרא שמו אדום: כי עיף אנכי. שאותו היום הרג
נמרוד שנלחם עמו כי כאשר החמיל עשו לזרד בזה מלאו נמרוד
שהיה גבור יד ואמר לו שאין שום אדם ראוי לזרד בזה אלא
הוא ולקחו יום מלחמה וזכר עשו ונטל עצה מיעקב ואמר לו כל זמן
אז מולך לו וכן עשה והרג נמרוד. ולכן אמר כי עיף אנכי כדכתיב כי עיפה נפשי להורגים: (לא) בכרה ביום. כמה שהיא שזה היום

Genesis XXVIII. 13—17.
and will restore thee again into this land; for I will not forsake thee, until I have done that which I have spoken to thee. 16 And Jacob awoke out of his sleep, and he said, Surely the Eternal is in this place; and I knew it not. 17 And he was afraid, and said, How fearful is this place! this is none other but the house of God, and this is the gate of heaven. 18 And Jacob rose early in the morning, and took the stone that he had

15
קִבְּ מִשְׁנַתּוֹ וַיֹּאמֶר אָבִן יֵשׁ יְהוָה בְּמָקוֹם הַזֶּה
וְנָכְרִי לֹא יָדַעְתִּי: וַיִּזְרָא וַיֹּאמֶר מַה־נּוֹרָא הַמָּקוֹם
זֶה אֵין זֶה כִּי אִם־בֵּית אֱלֹהִים וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמַיִם

למצא חן בעיני אדני: ויאמר עשו ישלי רב אחי יהי לך אשר לך: ויאמר יעקב אל-נא אם-נא מצאתי חן בעיניך ולקחת מנחתי מידי כי על-כן ראיתי פניך כראת פני אלהים והרצני: יא קח-נא את-ברכתי אשר הבאת לך כי-חנני אלהים וכי ישלי-כל) ויפצרו בו ויקח: יב ויאמר נסעה

Genesis XXXIII. 9-13.

14 said, These are to find favour in the eyes of my lord. 9And Esau said, I have enough; my brother, be thine that which is thine. 10And Jacob said, Nay, I pray thee, if now I have found favour in thy eyes, then take my present at my hand: for therefore I have seen thy face, as though I had seen the face of a god-like being, and thou wast pleased with me. 11Take, I pray thee, my blessing that is brought to thee; because God hath favoured me, and because I have everything. And he pressed him, and he took it. 12And he said, Let us journey, and let us go, and I will go along with thee. 13And he said unto him, My lord knoweth that the children are tender, and the flocks and herds with young are with me: and if men should overdrive them one

כן קרא שם-המקום סכות: ויאבא יעקב שלם עיר שכם אשר בארץ כנען בבאו מפרץ

ח'ש. כנען וחורף וקנען (מנילה י"ז), סכות-קנען: בית-חורף, סכות-קנען: (ח) שלם, שלם / כנען) שנתרפא מצלעתו (שלם במקומו), שלא חסר כלום מקל אותו דורו, / שלם בתורה) שלא שבת תלמודו בבית לכן (שבת ל"ג): עיר שכם. כמו לעיר. וקמהו: עד בואנה בית לחם (רות א):

GRACE AFTER MEALS

Those eating at their own table recite (including the words in parentheses that apply).

The compassionate One! May He bless me (my wife/husband and my children) and all that is mine.

Ours and all that is ours — just as our forefathers Abraham, Isaac, and Jacob were blessed in everything, from everything, with everything. So may He bless us all together with a perfect blessing. And let us say: Amen!

Guests recite the following (children at their parents' table include the words in parentheses):

The compassionate One! May He bless (my father, my teacher) the master of this house, and (my mother, my teacher) lady of this house, them, their house, their family, and all that is theirs.

18

בְּמִרוֹם On high, may merit be pleaded upon them* and upon us,* for a safeguard of peace.* May we receive a blessing from HASHEM and just kindness from the God of our salvation, and find favor and good understanding in the eyes of God and man.²

At a circumcision feast, continue with 'The Compassionate One ...', p. 216.

(1) Cf. Genesis 24:1; 27:33; 33:11. (2) Cf. Proverbs 3:4.

with everything. The three expressions, each indicating that no necessary measure of goodness was lacking, are used respectively by the Torah referring to the Patriarchs: Abraham, Isaac, and Jacob. The Talmud (Bava Basra 16b-17a) derives from these verses that the Patriarchs were granted an inkling of the World to Come, and that the Evil Inclination had no dominion over them, for the word כל, everything, implies perfection, a total unflawed blessing.

עליהם — Upon them, i.e., the master and mistress of the home, or any others who were mentioned in the preceding prayer.

ועלינו — And upon us, i.e., the others gathered around the table. [This term is included even when one eats alone. In that case, it refers to whatever people were previously specified and to the Jewish people in general.]

למשמרת שלום — For a safeguard of peace, i.e., to

ברכת המזון

הַרְחֵמֵנוּ הוּא יְבָרֵךְ אֶת (אָבִי מוֹרֵי) אֹתִי (וְאֶת אֲשֵׁתִי) בְּעַלְיָנוּ וְאֶת זְרַעִי וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לִי. כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּרְכוּ אֲבוֹתֵינוּ אֲבִרְהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב בְּכָל מְכַל כָּל, כִּי כֵן יְבָרֵךְ אוֹתָנוּ כְּלָנוּ יַחַד בְּבִרְכָה שְׁלָמָה, וְנֹאמֵר, אָמֵן.

בְּמִרוֹם יִלְמְדוּ עֲלֵיהֶם* וְעֲלֵינוּ* זְכוֹת, שֶׁתִּהְיֶה לְמִשְׁמֶרֶת שְׁלוֹם* וְנִשְׂא בְרָכָה מֵאֵת יְהוָה, וְיִצְרָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, וְנִמְצָא חֵן וְשִׁכְל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם.²

At a circumcision feast, continue with הַרְחֵמֵנוּ, p. 216.

הַרְחֵמֵנוּ — The compassionate One! The four blessings of Bircas HaMazon end with לעולם אל יחסרנו. may He never deprive us. The remainder of Bircas HaMazon is a collection of brief prayers for God's compassion (Aruch HaShulchan).

לְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים — To the ultimate ends ... for all eternity. These expressions mean 'forever' and are essentially synonymous. Our translation is based on R' Hirsch who renders נצח from נצחון, triumph, for God's plan for the future will ultimately overcome all the barriers that stand in the way. The word עולם is related to

נִסְתָּר, hidden, implying that the hand of God is present in all occurrences, even though it seems to be hidden.

זָכוֹר לטוב — He is remembered for good. The Sages use this generic term to refer to people who have rendered great and unforgettable service to the entire Jewish nation (see Berachos 3a, Shabbos 13b, Bava Basra 21a, Avodah Zarah 8b). In addition to the great service he rendered the nation during his years on earth, Elijah will bring the news of the arrival of Messiah [Malachi 3: 23] (Lyun Tefillah).

בְּכָל מְכַל כָּל — In everything, from everything.